

Til Kommunal- og forvaltningskomiteen

Oslo, 5. mars 2021

Skriftlig innspill fra Redd Barna Prop. 82 L (2020-2021) Endringer i utlendingsloven (lovfesting av omsorgsansvaret for enslige mindreårige som bor i asylmottak)

Redd Barna takker for anledningen til å komme med våre innspill til komiteens behandling av Prop. 82 L (2020-2021) om endringer i utlendingsloven (lovfesting av omsorgsansvaret for enslige mindreårige som bor i asylmottak).

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for oppfyllelse av barns rettigheter slik de er nedfelt i FNs konvensjon om barnets rettigheter (barnekonvensjonen). Redd Barnas Norgesprogram arbeider for styrking av barns rettigheter og overvåker og bekjemper brudd på barnerettighetene i Norge med særlig fokus på barn i sårbare livssituasjoner. Når det gjelder spørsmålene dette lovforslaget reiser, så gjelder disse barn og ungdommer som befinner seg i en svært sårbar situasjon. Barn som står uten omsorgspersoner har rett til omsorg og beskyttelse, og denne rettigheten må innfris for alle barn, uten noen form for diskriminering.

Overordnet kommentar

Redd Barna støtter ikke forslaget til lovendring slik dette fremgår av Prop. 82 L (2020-2021). Redd Barna mener at ansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i stedet bør overføres til barnevernet og reguleres i barnevernloven slik loven åpner for. Vi viser til vårt hørings svar av 06.03.2020 om endringer i utlendingsloven og -forskriften om omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak mv. Vi viser også til vårt hørings svar av 18.06.2019 til ny barnevernslov, der vi påpeker at det er svært uheldig at denne gruppen barn utelates ved en helhetlig gjennomgang av barnevernloven.

Barnerettslig perspektiv

Redd Barna har ved flere anledninger utdypet hvorfor vi mener enslige mindreårige asylsøkere er en svært sårbar gruppe barn, som har behov for et forsvarlig omsorgstilbud. En gjennomgang finnes blant annet i vårt hørings svar. Vi ønsker også å fremheve at barn som er uten omsorgspersoner etter barnekonvensjonens artikkel 20 har rett til alternativ omsorg fra myndighetene. Myndighetene skal også sørge for at barn på flukt får oppfylt rettighetene sine etter barnekonvensjonen, jf. artikkel 22. Forbudet mot diskriminering i barnekonvensjonen artikkel 2 gjelder som et grunnleggende prinsipp som gjelder for anvendelsen av de nevnte konvensjonsbestemmelsene.

Redd Barna har allerede i høringsrunden påpekt at de menneskerettslige vurderingene av forslaget er tynne. Vi viser til hørings svaret vårt, og fastholder det vi mente der. Vi ønsker likevel å understreke, nok en gang, at forbudet mot diskriminering i barnekonvensjonen artikkel 2 etter vårt syn stenger for å overlate omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere til utlendingsforvaltningen.

Flere av FN-komiteene har dessuten anbefalt Norge å styrke omsorgstilbudet til enslige mindreårige asylsøkere. Anbefalingene fra FN er utdypet i vårt hørings svar. Vi vil likevel understreke at FNs menneskerettighetskomité i 2018 kom med en helt klar anbefaling til Norge om å stoppe forskjellsbehandlingen av enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år og at omsorgen for disse bør være tilsvarende som for

barn under barnevernets omsorg (Human Rights Committee “Concluding observations on the seventh periodic report of Norway (2018), avsnitt 31).

Et dårligere omsorgstilbud for enslige mindreårige mellom 15 og 18 år vil også kunne stride mot forbudet mot usaklig forskjellsbehandling i Grunnloven § 98, som også gjelder for barn.

Bestemmelsen må leses i sammenheng med Grunnloven § 104 som slår fast at barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. Ifølge utvalget bak Grunnlovens menneskerettighetskapittel skulle “en slik formulering av barns likeverd eller menneskeverd understreke og tydeliggjøre at de øvrige menneskerettighetsbestemmelsene i Grunnloven også gjelder for barn”. Derfor mente ikke utvalget det var nødvendig med en egen bestemmelse om ikke-diskriminering for barns rettigheter (Dokument 16 (2011-2012) s. 190).

Vi er ikke enige med departementets vurdering om at forskjellsbehandlingen er saklig begrunnet, jf. Grunnloven § 98. Departementet skriver at forskjellsbehandlingen er saklig fordi eldre barn trenger mindre oppfølging enn yngre, har behov for selvstendighetstrening og vanligvis ikke har et like stort ønske om kontinuerlig og tett oppfølging fra voksne (Prop. 82 L (2020-2021) punkt 8.4). Tvert imot viser forskning at det er svært viktig å gi også ungdom over 15 år god omsorg (Se FAFO “Et trygt sted å vente” (2018) og vårt hørings svar).

Barn som har kommet alene til Norge for å søke asyl er en gruppe barn som trenger mer, ikke mindre, omsorg. Dette underbygges av en levekårsstudie som viser at enslige mindreårige asylsøkere elever i stor usikkerhet, som preger deres hverdag og skiller dem fra andre barn (NTNU Samfunnsforskning “Levekår for barn i asylsøkerfasen” (2015)). Forskning gjort ved Folkehelseinstituttet (2011) og NKVTS (2013) viser at enslige mindreårige flyktninger har mer psykiske plager enn andre ungdommer i Norge, både med og uten innvandringsbakgrunn. Studier viser at langt over halvparten av asylsøkere plages av ulike former for psykiske lidelser, hvor posttraumatisk stress og depresjon er de hyppigste forekommende psykiske plagende (Folkehelseinstituttet “Etter bosettingen: psykisk helse, mestring og sosial integrasjon blant ungdom som kom til Norge som enslige mindreårige asylsøkere (2011) og NKVTS “Enslige mindreårige asylsøkere: Kartlegging av traumeerfaringer og psykisk helse” (2013)). Forskningsresultatene, og betydningen i relasjon lovfesting av omsorgsansvaret, er utdypet i vårt hørings svar.

En nylig avgjørelse fra EU-domstolen om behandling av asylsøknader fra enslige mindreårige i Nederland trekker også i retning av at et skille mellom asylsøkende barn utelukkende basert på alder er galt. Domstolen fant at et skille mellom barn over og under 15 år var i strid med direktiv 2008/2008/115/EC, som også Norge har ratifisert. Domstolen uttaler at det følger av direktivet, samt EUs charter om grunnleggende rettigheter, at stater må ta “due account of the best interest of the child, including minors over 15 years of age”. Ved avgjørelsen av om det finnes et tilfredsstillende mottaksapparat i returstaten må stater derfor “carry out an assessment on a case-by-case basis of the situation of an unaccompanied minor as a part of a general and in-depth assessment, **rather than an automatic assessment based on the sole criterion of age**” (Case C-441/19 TQ v. Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, avsnitt 65-66, vår utheving).

Klarlegging av hva som ligger i «forsvarlig omsorg»

Etter vårt syn er det en klar svakhet ved proposisjonen at hva som ligger i “forsvarlig omsorg” ikke er tilstrekkelig godt definert, samt at det er lagt opp til at omsorgen ikke skal være tilsvarende som i barnevernet. På bakgrunn av blant annet barnekonvensjonens forbud mot diskriminering og anbefalingene fra FN-komiteene,

mener vi at omsorgstilbudet til enslige mindreårige ikke kan være noe dårligere enn for andre barn under barnevernets omsorg. Vi kan derfor ikke støtte en lovfesting av omsorgsansvaret som ikke sikrer dette omsorgsnivået. Videre er vi usikre på om en lovfesting, uten en spesifisering av nivået på omsorgen som skal gis, er i samsvar med intensjonen bak Stortingets anmodningsvedtak.

Avslutning

Vi fastholder vårt synspunkt fra høringsrunden om at forslaget innebærer diskriminering i strid med blant annet barnekonvensjonen artikkel 2. Barn som har flyktet alene til Norge er først og fremst barn og har gjennom barnekonvensjonen rett til omsorg og beskyttelse på lik linje med alle andre barn i Norge. At forskning tilsier at barn over 15 år, og enslige mindreårige asylsøkere generelt, har behov for særlig omsorg er etter vårt syn et viktig argument for å legge til rette for at denne gruppen får mer, og ikke mindre, omsorg.

Vi ønsker derfor at omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere overføres til barnevernet, Det viktigste er å sikre en omsorg som til enhver tid er likeverdig for alle barn i Norge. Dette kan gjøres ved å stille tydelige krav til uavhengig tilsyn, mottakenes utforming, ansattes kompetanse, bemanning og innholdet i den omsorgen som gis i lov eller forskrift. Ved å ta inn omsorg for enslige mindreårige asylsøkere i barnevernloven vil man oppnå at de rettslige rammene er like, og sikre likeverdig omsorg.

Vennlig hilsen
Redd Barna

Thale Skybak
Seksjonsleder

Mathilde Mehren
Spesialrådgiver barns rettigheter

Camilla Engeset
Spesialrådgiver barn på flukt